

Törvényalkotás az egészségvédelemben

Az egészséget, mindenkinek meg kellene óvnia, de sajnos vannak olyan emberek, akik ezzel nem foglalkoznak. Számukra, a gyerekek és más emberek egészsége nem fontos, ezért jogi úton kell ezeket betartatni. Törvények, rendeletek, határozatok sokasága védi egészségünket.

A következőkben áttekintjük azokat a törvényeket, amelyeket az egészség védelme érdekében hoztak honatyáink.

Jogsabályok, amelyek az iskola és az egészségvédelem, egészségfejlesztés szoros kapcsolatára vonatkoznak, valamint a különböző feladatokat ellátó oktatási, és egészségügyi ágazat számára:

1. A 2003. évi LXI tv. módosított 1993. évi LXXIX. tv. a Közoktatásról 48. § (3) bek.
2. A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet.
3. A 96/2000. (XII. 11.). országgyűlési határozattal kiadott "Nemzeti stratégia a kábítószer-fogyasztás visszaszorítására".
4. A 1036/2003. (IV. 12.) Korm. határozat a 96/2000. Ogy. hat. rövid és középtávú céljainak végrehajtásával kapcsolatos kormányzati feladatokról.
5. A 46/2003. sz. (IV. 16.) Országgyűlési határozat, az Egészség Évtizedének Johan Béla Nemzeti Programjáról.
6. A nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény.
7. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV törvény, 38. ~ (1) és (2) bek.
8. Az iskolaegészségügyi ellátásról szóló 26/1997. (IX.3.) NM rendelet 2. és 3. sz. melléklet.
9. A kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról szóló 51/1997. (XII. 18.) NM rendelete.
10. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI tv.

Az egészségnevelés szerepe, feladata

Az egészségfejlesztés fő feladata egy általánosan érvényes egészségfejlesztő politika kialakítása, az egészségfejlesztő környezet megteremtése, (ami közösségi tevékenység), az egyéni képességek fejlesztése, és szemléletválttatás kialakítása, mind az egészségügyi szolgáltatásokban, mind az emberek szemléletében.

Az egészségnevelés célja:

Az egészségnevelés célja, hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék minden tagja képes legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából eredő, az egészségi állapotot érintő hatásokat, és ez által képessé váljon az egészség megőrzésére, ill. a veszélyeztető hatások csökkentésére.

Elérendő cél, hogy az egészség mindenki számára érték legyen, és tegyen meg mindent ennek érdekében.

Az egészségnevelés területei, feladatok:

A megelőzés mindig hasznosabb, mint a gyógyítás. A megelőzés mellett a gyógyítás, a tanácsadás, és a gondozás, a mit alkalmazunk. A megelőzés ismereteken, eljáráson (technikán), valamint szervezeti intézményi alapokon nyugszik. Emberi és gazdasági szempontból előnyösebb, mint a gyógyítás. Emberi szenvedések, a társadalom igénybevétele, a környezet megterhelése messze nagyobb, a már kialakult betegség megállapításakor, kivizsgálásakor, gyógykezelésekor, mint ha mindezt megelőzzük.

A prevenció (megelőzés) fajtái:

1. **primer prevenció:** a lelki bántalmak előfordulásának csökkentése.
2. **szekunder prevenció:** a korai stádiumban lévő esetek gyors és hatékony megoldása.
3. **tercier prevenció:** a pszichés betegségek által okozott kár csökkentése.

A prevenció (megelőzés) területei:

A korszerű egészségnevelés az egészségi állapot erősítésére és fejlesztésére irányul: ide tartozik például az egészséges táplálkozás, az aktív szabadidő eltöltés, a mindennapos testmozgás, a személyi higiéné, a lelki egyensúly megteremtése, a harmonikus párkapcsolat és családi élet kialakítása, fenntartása, a családtervezési módszerek, az egészséges és biztonságos környezet kialakítása, az egészségkárosító magatartásformák elkerülése, a járványügyi és élelmiszer biztonság megvalósítása.

Az egészségesebb életmód kialakítására irányuló módszerek (elsődleges, vagy primer prevenció):

A **primer prevenció** tulajdonképpen oki megelőzés: az erők és hatások ellen dolgozni, mielőtt bajt okoznak. Ez történhet:

- **testi, szomatikus,** (alapvető szükségletek kielégítése)
- **pszichoszociális,** (a személyiség szellemi, érzelmi fejlődésének biztosítása)
- **szociokulturális síkon.**(a személyiség működését és fejlődését társadalmi értékekre és szokásokra épülően befolyásolja)

Érzelmi intelligenciát, társas kompetenciákat, alkalmazkodást fokozó beavatkozások a primer prevenció, pszichoszociális síkon való megvalósítása. Ilyenek például a serdülőkori készségfejlesztő vagy önismereti csoport-foglalkozások. Célja, hogy a résztvevőket ne csak arra készítse fel, hogy nemet tudjanak mondani a káros szenvedélyekre, hanem arra is, hogy például igent tudjanak mondani az egészségre, és megvédje őket a divatos, de veszélyes, külsőségekben megnyilvánuló kóros fogyókúráktól, eltúlzott és ezért veszélyes testépítéstől.

A **szekunder, vagy másodlagos prevenció** célja a korai stádiumban lévő esetek gyors és hatékony megoldása. Ennek egyik eszköze a szűrés.

A másodlagos prevenció körébe tartozik az iskolás gyermekek életkorhoz kötött kötelező szűrővizsgálatainak rendszere, a túlsúllyal vagy mozgásszervi problémával küzdő gyermekek számára szervezett speciális táplálkozási tanácsadás és/vagy differenciált testi nevelés.

A **tercier, vagy harmadlagos prevenció** célja a már elszenvedett kórkép további károsító hatásainak, következményeinek csökkentése. E széleskörű rehabilitáción alapul.

Hagyományos egészségnevelés, **felvilágosítás**: ide tartoznak az alkalmi jelleggel megszervezett iskolai felvilágosító előadások, beszélgetések, a különböző broszúrák.

Rizikócsoportos megközelítés:

A rizikócsoportokra irányuló egészségfejlesztő tevékenység közvetlenül kapcsolódik a betegségmegelőzés, a prevenció gondolatához. Ezek a programok lehetnek a súlyproblémával küszködők, a magas vérnyomásban szenvedők, a cukorbetegség számára, illetőleg olyan gyerekeknek, akiknek a szülei között például alkoholbetegség van. A rizikócsoportos megközelítést jól példázza az egészségügyi szűrés és a prevenciós tevékenység összekapcsolása.

Az egészségnevelés iskolai területei:

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe kell beépülni. Ezek közé tartoznak az alábbiak:

- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete
- az értékek ismerete
- betegségek kialakulása és gyógyulási folyamata
- az egészséges testtartás, a mozgás fontossága
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- a szenvedélybetegségek elkerülése
- a barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben
- a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete
- a tanulás és a tanulás technikái
- a tanulási környezet alakítása
- az idővel való gazdálkodás szerepe
- a rizikóvállalás és határai
- a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége